ఢిల్లీసుల్తానుల సాంఘిక,

సాంస్కృతిక పరిస్థితులు

- ఐ.ఎల్.ఎన్.చంద్రశేఖర్ రావు

చరిత్ర అధ్యాపకులు

ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల

రాజంపేట, కడప జిల్లా.

- 1206 - 1526 మధ్య భారతదేశాన్ని పరిపాలించిన ఢిల్లీ సుల్తానుల కాలంలో భారతదేశ సాంఘిక, సాంస్కృతిక పరిస్థితుల్లో తీవ్రమార్పులు

సాంఘిక పరిస్థితులు:

- ముస్లిం దండయాత్రాలు, పాలన వల్ల సమాజంలో అనేక మార్పులు
- సమాజం రెండు వర్గాలుగా విడిపోయింది
- పాలకులు - మహ్మాదీయులు - 5%
- పాలితులు - ముస్లిమేతరులు- 95%

- హిందువులను ఇస్లాంలోనికి మార్చేందుకు ప్రయత్నం
- దేవాలయాల ధ్వంసం, బలవంతంగా మత మార్పిడి, జిజియాపన్ను
- ఇద్దరి మధ్య శత్రుత్వం
- సర్దారుల అధికార కాంక్ష వల్ల సుల్తానులు హిందువులకు ఉన్నత పదవులు
- గౌరవ మర్యాదల్లో వ్యత్యాసం వల్ల మైత్రి పెరగలేదు

సమాజంలో ముస్లింల స్థానం:

- ముస్లింలకు సంఘంలో ప్రత్యేక గౌరవం
- తురుష్కులు, పర్షియన్లు, ఆఫ్ఘనులు, అరబ్బులు వంటి వారు - సాంఘిక సమత్వం లేదు
- ఫలితంగా ముస్లింలలో శాఖలు ఉదా॥ సున్నీ, షియా, సూఫీ, ఖోజా
- జూదం, మద్యపానం, భోగలాల సత్వం వంటి దురలవాట్లు

సమాజంలో హిందువుల స్థానం:

- తక్కువ స్థానం
- 'జిమ్మీలు' అనేవారు (ఒప్పందం ప్రకారం సంరక్షణలో వుండేవారు)
- పన్నుల భారం అధికం
- జిజియా వంటి పన్నులు
- స్త్రీలకు రక్షణ లేదు
- హిందూ సమాజం క్షీణదశలో వుంది

– ఈశ్వరీ ప్రసాద్

స్త్రీ పరిస్థితి:

- పురుషులతో సమాన స్థానం లేదు
- ముస్లింల నుంచి రక్షించు కొనేందుకు పరదా పద్ధతి, బాల్య వివాహాలు, సతీసహగమనం అమలు
- ముస్లిం స్త్రీలలో 'ఘోషా' పద్ధతి 'జనానా' పద్ధతి అమలు

బానిస వ్యవస్థ:

- అమలు
- సుల్తానులు, రాష్ట్రపాలకులు, ప్రభువర్గంకు సేవలకోసం బానిసలు
- ఫిరోజ్‌షా కాలం నాటికి 1,80,000 మంది బానిసలు
- ఫిరోజ్‌షా బానిసల కోసం ప్రత్యేకంగా శాఖ ఏర్పాటు

- ప్రజలకు శకునాలు, జాతకాలు, మంత్ర, తంత్ర విద్యలలో నమ్మకం
- యోగులు, మతగురువుల పట్ల గౌరవం, భక్తి అధికం
- మొత్తం మీద సమాజం అనేక ఒడిదుడుకులకు లోనైంది

సాంస్కృతిక పరిస్థితులు:

సాహిత్యం:

సుల్తానుల వల్ల పారశీకభాష, ఉర్దూభాష, స్థానిక హిందూపాలకుల వల్ల సంస్కృతం భక్తి ఉద్యమం వల్ల దేశీయ భాషలు అభివృద్ధి

పారశీకభాష

- **ఢిల్లీ, లాహోర్‌లు పారశీక విద్యాకేంద్రాలు**
- **అనేక మంది కవి పండితులు - అనేక రచనలు**

- అమీర్ ఖుస్రూ - బాల్బన్ - గియాజుద్దీన్ తుగ్లక్ - తారీఖ్ - ఇ - అలై
- మహ్మాద్‌బిన్ తుగ్లక్ - హసన్ హ్లానీ, షేక్ నిజాముద్దీన్, బదర్ - ఇ- బాబ్

పారశీక చరిత్రకారులు:

1. జియా ఉద్దీన్ బరానీ - తారీఖ్ - ఇ - ఫిరోజ్‌షాహీ
2. షామ్స్ - ఇ- సిరాజ్

సంస్కృతం:

- బెంగాల్, మిథిల సుప్రసిద్ధ సంస్కృత విద్యా కేంద్రాలు
- బెంగాల్ రఘు నంద, మిథిలలో పద్మనాభదత్, విద్యావతిఉపాధ్యాయ, వాచస్పతి వంటి పండితులు

పార్థసారధి మిశ్ర - కర్మమీమాంస

వల్లభుడు - అను భాష్యం

జయసింగ్‌సూరి - హామీర్ మదమార్ధవ

రవివర్మ - ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయం

విద్యానాధుడు - ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణము

సంస్కృతం:

- బెంగాల్, మిథిల సుప్రసిద్ధ సంస్కృత విద్యా కేంద్రాలు
- బెంగాల్ రఘు నంద, మిథిలలో పద్మనాభదత్, విద్యావతిఉపాధ్యాయ, వాచస్పతి వంటి పండితులు
- పార్థసారధి మిశ్ర - కర్మమీమాంస

వల్లభుడు - అను భాష్యం

జయసింగ్‌సూరి - హమీర్ మదమార్ధవ

రవివర్మ - ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయం

విద్యానాధుడు - ప్రతాపరుద్ర

యశోభూషణము

దేశభాషలు:

- కబీర్ - దోహాలు, సఖీలు (హిందీ)
- క్రిత్తివాసుడు - వాల్మీకి రామాయణం బెంగాలీలోకి తర్జుమ
- మీరాబాయి - రాజస్థానీ భజనలు
- నానక్ - పంజాబీ
- నామదేవ్ - మరాఠీ
- విజయనగర కవులు - తెలుగు

ఉర్దూ:

- పారశీక, టర్కీ, అరబ్బీ భాషల సమ్మేళనంతో ఉర్దూభాష ఆవిర్భావం
- అమీర్ ఖుస్రూ - ఉర్దూ ఆదికవి

వాస్తు, శిల్పకళ:

- విశేషమైన అభివృద్ధి
- దేశీయ, విదేశీరీతుల సమ్మేళనంతో
  నూతన పద్ధతి ఆవిర్భావం
- హిందుస్థానీ శైలి, ఇండో - ఇస్లామిక్
  శైలి, ఢిల్లీ శైలి అని పేర్లు

1. కువాబ్ ఉల్ ఇస్లాం - ఢిల్లీ - ఐబక్

2. కుతుబ్‌మినార్ - ఢిల్లీ - 244 అ॥.

3. ఆలై దర్వాజ - అల్లాఉద్దీన్ ఖిల్జీ

4. తుఘ్లుక్ సమాధి

బెంగాల్ శైలి - లక్నౌతి, గౌర్, పాండువా

జోన్‌పూర్ శైలి - అయ్యాల దేవి మసీదు

ఈ విధంగా సాంఘిక, సాంస్కృతిక వ్యవస్థల్లో ఢిల్లీ సుల్తానుల కాలం అనేక మార్పులకు లోనైంది